

DRUŽINSKI PRIJATELJ

poučno-zabavni list s podobami za slovenske družine.

Izhaja dvakrat mesečno in sicer vsak drugi in četrti petek v mesecu.

Naročnina je za vse leto 3 K., za pol leta 1 K 50 st. Posamne številke po tobakarnah stanejo 10 st.

Dopise, naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati pod naslovom: Uredništvo (oziroma uprava) „Druž. Prijatelj“ v Rojano pri Trstu, šte. 3.

Poštno-hranilničnega računa šte. 864.139.

Brusni kamen.

(Povest. — Spisal I. V. Starogorski.)

I.

Eno onih lepih junijskih nedelj je bilo. Navadno gredo ljudje ob tem času raje k prvim mašam, ker je hladneje kakor potem.

Po potu, ki je pejal od cerkve v vas Rakitje sta koraka a počasi, pušeč iz pipe, dva že postarana možaka. Prvi, gospodar in kmet pri Četinu, Mihel Četina, drugi njegov mejaš in sosed, tud trden kmet, Urh Vrlin. Pomenkova a sta se med sebj kakor se pomenjujejo so edje.

„Ako Bog da blagoslova in odvrne nezgodo, bo letos letna, da bo veselje,“ pravi Vrlin in pokalja. „Dež moči o pravem času, da ni premokro, ne presuho. Vse raste, kakor b vlekel iz zemlje. Krompir cvete, da je milina gledati, žito in pšenica imata klasje, kakor ženski jeziki. Dobra letina bo, sosed!“

„Kdaj začneš s košnjo?“ vpraša Četina in pogleda po nebesnem svodu. Misli sem, da bi jutri oni travnik zraven tvojega. Trava je človeku do pa u in gosta. In vreme bo menda osta'lo tako! Ono za Rakitjem pa na zadnje. Tam ima še čas rasti!“

„Tudi jaz ne bom odlagal! Čas kasnje je tu in treba napraviti prostor za otavo.... Khm, khm... Ne vem — kašelj se ne loti že več dni?“

„Naj ti napravijo ženske lipov čaj s tavžentrožami. Lani je mene tudi prijel, pa sem ga odpravil!“

„Saj ga pijem, pa ne pomaga nič! Za starost ne pomaga nič in če spijem vse tavžentrože z lipovim čajem.“

„Nú, tako hudo ni,“ de zadovoljno Četina in potegne par gostih dimov. „Z menoj se še ne gre, kdor si bodi!“

„Do sedaj sem bil tudi jaz še vedno čvrst in še nisem za plot. Vendar čutim, da nisem več to, kar sem bil! Primaruha, ali še pomniš? Vse je bilo naše!“

Urh Vrlin se je zravnal, kakor bi mu spomini na mlada leta povrnili nekdanje moči.

„Gotovo, še se spominjam!“ dé Četina. „Sedaj so pa drugi na tistih mesih! Premišljal sem že, bi i ne bilo bolje, ako bi odložil gospodarstvo v čile, mlade roke!? Ubijal sem se dovolj dol o! Kaj meniš, sosed?“

„Tako je! Stari dnevi so zato, da si človek dpočije, ne pa, da se muči! Imaš sina, ki ti ne bo delal sramote pri gospodarstvu in imenu! Brez skrbi mu lahko daš ključ!“

„Resnica, sosed, ne da bi se hvalil! Vendar rečem, da sem storil svojo dolžnost v vzgoji otrok! Vsi trije so dobri! Barbika je že dobro spravljena in ji dobro gre, Jože ima belega kruha dovolj in Silvester naj gospodari na očetovem domu!“

Zadovoljno je potegnil iz pipe, pljunil in nadaljeval.

„Nu, pri tebi pa tudi ni drugače! Res je škoda Tilke, da je umrla, ampak ne tuguj! Je že tako odredba bžja, da jedni umrjo mladi, drugi stari! Franica pa bo dobila snubačev, da ne boš vedel, komu bi jo dal, hehe...!“

„Kaj pa hočem,“ je dejal Urh zadovoljno kimaje. „Jurju dam kmetijo, Franica pa naj si poišče drug dom! S ve, jaz je ne bom silil vzeti tega ali tega, ali onega! Kakor si postelje, tako spi! Naj si zvoli po svojem srcu, samo, da bo srečna in da se ne bo pritoževala. Razume se, da mora voliti iz poštene hiše!“

Isto pravim tudi jaz! Brez ljubezni ni prave sreče in zadovoljnosti! Siliti otrok nimam pravice in to vem sam, da denar ne stori srečnega. Sicer pa, kakor mladina misli, ki še ne ve, kako se živi po

Prihodnja številka izide 24. novembra.

svetu, ne bom dovoljeval! To ti ne gleda na dragega, kakor na lepoto in brihkost! Saj veš, kako je?! Mislijo celo, da se dá kamenje na cesti tudi jesti!*

Starca — gospodarja sta korakala počasi in naložila vnovič.

„Veš, Urh,“ reče Mihel, „meni se dozdeva, da se tako malce čez ograjo bolj lepo pogledata moj Silvester in tvoja Franica, kakor se gledajo sosedu! Večkrat sem ju videl in zadnjič mi je rekla stara: veš, je rekla, naš Silvester in sosedova Franica se rada vidita! Jaz sem dejal: nú, naj se pa! Ve, babnice, tako vse najprej zvohate! — Sosed, po pravici rečeno, bodi že tako ali tako, saj je med nama in ostane med nama, ako je to res, jaz mu ne bom branil! Kaj praviš?“

„Tudi meni je naša že pravila, da Franica malo prerada pogleduje k Četinu. Radi mene, ako je tako, naj se pa vzameta, nú! Saj slabe gospodinje ne bo dobil in ti ne slabe sinahe!“

Moža sta premišljala v ak svojo in se ločila.

„Srečno! Ako boš kosil jutri, le mnogo nakosi! je zaklical Urh.

„Bog daj!“ je odvrnil Mihel. —

Domov prišedši je Urh bolj zvedavo pogledal svojo hčer, ki se je sukala pred ogledalom in že tretjič vezala svilen robec, ker ji ni hotel prav stati. Dekle je nehote zardelo, menda samo ni vedelo zakaj. Ali jo je pa očetovo oko zalotilo pri kaki skrivni misli?! Urh se je nasmehnil in se še potem, ko je odšla Franica v cerkev, nasmejal glasneje, tako je bil vesel hčerke.

Mihe pa je djal doma pipo v zapelek, sedel in globoko oddahnil.

„Tako je, ako je človek star! Komaj predstavlja noge in če ga ne zdela vročina, ga stare zima. Eno in drugo ni kaj prida! Zato pa rečem, Silvester,“ je dejal in dvignil palec, „da sem sit gospodarstva! Premi li vso stvar, potem se oženi, če hočeš! Ako ne, pa si kuhaj sam, peri sam, gospodinji ali gospodari sam! Jaz sem dovolj dolg! Si čul!?“

„Čul sem že,“ odvrne Silvester. „Ali ne vem, sem li že dovolj sposoben za to?!“

„Hå, sposoben! Misliš morebiti, da te bom hodil še iz groba učiti! Glej ga! Ko sem bil jaz v tvojih letih, sem z veseljem prijel za delo in gospodaril, da je kaj! In prigospodaril tudi, kakor vidiš! Hehe, moj dragi, Četin ni kar tako! Zato pa stvar dobro premisli in kmalu!“

„Bom že!“ odvrne Silvester in odide.

„Hehe!“ se je Mihel večkrat nasmejal, ko je izpil vino, ki je ostalo od včeraj.

II.

Bilo je nekega večera v majniku, toraj nekaj dnevov prej, kakor sta se pogovarjala sosed

o svojih otrocih. Silvester, krepek mladenič n priden, je šel iz mesta. Hodil je plačevat davke, ker oče ni rad hodil dolgo pot. Bil je dobre volje in ga je malo preveč srknul, kar pa seveda ni zameriti mlademu človeku, če si ga včasih malo preveč privoščil. Silvester ni bil pivec in se ga je hitro nalezel. Bila je že tema, ko je prišel v vas.

Prijeten nočni hlad je uplival dobrodejno na razgreto glavo, zrak je bil nasičen lepega vonja cvetlic in drugega cvetja. On pa je ugal razna vprašanja. Tudi o lastnem gospodarstvu. Potem bi si vzel deklico za ženo, deklico — sosedovo Franico. Zadnjič mu je dejala, da bo njegova in nobenega drugega in da ga ima rada. Veselo se smejoč je stopal proti domu. V žepu je imel nekaj sladčic v papir zavitih — za Franico. V jutru ga je videla in se norčevala, naj ji nekaj prinese. On ji je pa v resnici prinesel! Potem je kupil nov brusni kamen. Košnja se bliža, koso že ima, kamen je kupil danes... Šel bo kositi k sosedovim, Franica pomagat sušiti k njim. Pri takih mislih mu je bilo prijetno pri sreči. — Stariši se tudi ne bodo protivili, in na jesen ali po zimi bi bila lahko poroka. Seveda, ako oče od ožije gospodarstvo, kakor so rekli parkrat že!? — Sedaj mu pa šine nekaj v glavo. Čas ima, priliko tudi?! Pod okno k Franici, da ji da sladčice! — In zavil je k sosedovim. Pes je za ajal, pa spoznal Silvestra ter se potegnil v svoje ležišče, kot bi hotel reči:

„Ti že smeš, ti, pa nobeden drug!“

Pod oknom je obstal in ugal.

„Se bo oglasila ali ne!? Trmasta je, kakor njen oče in malo prehitro se vjezi! Nú, brez napak ni nikdo! Sicer pa, zakaj bi se jezila, če jo pokličem! Malo ji bom ponagajal!“

Franica pa še ni spala. Mislila je o vsem in ničem, kakor ljudje, ki se čutijo zadovoljne in jih ne tare skrb. Vsekako so se ji porajale v duši podobe, zavite v tanko, prozorno meglo. In te podobe so morale biti vabljive, ker se je smehljala. Morebiti podobe bodočih gradov nad, snovane večidel s sosedovim Silvestrom. Rada ga je imela Franica, sosedovega Silvestra. Včasih je mislila, da je greh. Ali čista, prava ljubezen ni prepovedana, ker je Bog sam ljubezen. Zatirati pa z kone narave, jim kljubovati, je toliko, kakor gaziti svojo srečo.

Iz teh domišljij jo vzbudi trkanje na okno.

„Franica, ali spiš?“ je klica glas.

„Kaj pa je?“ vpraša dekle in odpre okno. Spoznala je Silvestra. „Kaj si prinesel?“

„Ugani!“ se pošali Silvester.

„Nič, to bo menda najbolj uganjeno! Rad bi se norčeval!“ je rekla malo nevoljno, ker je

opazila, da je več pil, kot bi moral. In takega ni marala videti.

„Veš, kaj se pravi norčevati? Ako te zvežem v vrečo in potem jamem klicati, da prideš ven!“

Vže vidim, da imaš danes dober jezik,“ reče pikro

Silvester ni opazil tega.

„Ako bi bil dober, ga odmah pojem,“ odvrne Silvester.

„Ne vganjaj burk! Meni se mudi spati, ker sem utrujena!“

„Počakaj no! — Veš, Franica, saj mi ne zameriš! Ugani, kaj sem ti prinesel, dobiš še potem poljub po vrhu!“

„Obdrži si ga raje,“ se je nasmejala „Ugibala ne bom, ker ne uganem! Povej, če imaš kaj!“

„Franica, najlepše bi bilo, če bi se kmalu poročila! Ne bi mi trebalo stati pri oknu!“

„To si prinesel?!“

„Meni se zdi, da nočoj nimaš dobre besede za mene?“

„Ker bi jo takoj pojedel, ako bi jo imela,“ se na meje d k le.

Silvester se je prijel za okno in ji gledal v obraz.

„Naj ti pomagam uganiti! — Nekaj sladkega je, da si namažeš jezik!“

„Sladkor?“

„Kaj še! Tega bi lahko kupil doma!“

Nekaj hipov sta molčala, zroč si v oči nato reče Silvester.

„Vidim, da ne uganeš in ker moram domov, pa pogledi! Jutri mi poveš, če si jezna nam, da sem se spomnil nate!“

Izvelkel je iz žepa nekaj v papir zavitega in dal dekletu. Vošči še lahko noč in odide.

Franica je zaprla okno in legla. Ni mislila nočoj pogledati. Ali ta preklicana ženska radovednost ne da miru. „Kaj neki je v zavitku?“ To ji je rojilo po glavi in ni mogla zaspiti. Konečno je vstala, napravila luč in jela razvijati.

Razvijala je počasi, da bi kaj ne polomila. Ko odstrani zavitek, se prikaže njenim očem nekaj temnosivega. Vzame v roko, da bolje vidi.

Obraz ji spremeni barvo, oči jezno zažare. Iz ust pa privre glas:

„Tako me osmešiti, hã! Brusni kamen mi prinese to motovilo in se še potem roga, da si namažem jezik in mu jutri povem, če sem jezna nanj?! — Nezaslišano!... O povem mu, da bo vedel; tako se pa tudi ne dam, čeprav je sosedov Silvester! Ako bi se rad norčeval, naj si poišče druge!“

Dolgo se je še jezila Franica v postelji, da jo je dragi tako osmešil. Tudi solze so se ji pri-

kazale v očeh. Doprinesiti ji kaj takega, to se ji je zdelo neodpušljivo — —

Drugi dan na vse zgodaj je Franica nekaj plela v vrtu, odkoder se je videlo na dvorišče Četina. Silvester je pa nekaj delal pri plugu. Stopil je k ograji in jo pokli al. Ni se odzvala.

Šment ti! Franica, kaj pa je, nã, da se nočeš oglasiti?!“

„Da bi me zopet zasmehoval, kakor sinoči,“ je odvrnila ježno.

„Saj nisem! Ne tajim, da bi ga ne imel malo pod klobukom, ampak zasmehoval te nisem! To vse si samo domišljuješ, kar ni lepo, Franica!?“

„Koga? Zdaj naj še ne bo lepo, če me užališ tako grdo? Priti iz mesta nalašč pod okno in z raznimi pomenljivimi besedami dati nekaj, kakor bi bila res klepetulja, ali kaj!? Potem pa naj bi se smejala?... Vem tudi, čemu si to napravil!? Mar sem se ti vsiljevala?“ —

Sedaj je pa Silvestru šnilo nekaj v glavo. Kaj, ko bi sinoči prenašlo delal in bi mesto sladčic dal brusni kamen? Skočil je v sobo, da se prepriča in na svojo osupnjenost je videl, da je res. N kaj vročega mu šlo po telesu in lezlo po žilah k srcu. Hotel se je opravičiti, pa dekle je ponosno obrnilo hrbet in odšlo iz vrta...

To je pa speklo Silvestra. Vsak človek se lahko pregreši in še pravični, pravijo, sedemkrat na dan pade.

„Klanjal se pa ji menda vendar ne bom, kali?“ je dejal sam pri sebi. „Saj ni princez nja, ne kaka druga plemkinja, ampak kmetsko dekle, kakor sem jaz kinetski fant. Ako misli, da je sama na svetu, ji hočem dokazati, da se presneto moti! Za Četina se pulijo neveste, hã!“ ..

In od sedaj naprej je bilo končano ozko priateljstvo. Pozdravljala sta se hladno, kakor bi se komaj poznala. Seveda se ni nikjer nič zvedelo, ker nista marala, da bi ju vlačili po čeljustih oni ljudje, ki jim je poklic klepetanje in opravljanje.

Vsekako je Silvester nehote mislil na Franico in jo opazoval, ko je delala v vrtu, ali drugje, si pritrjeval, da ni nič kaj posebnega na nji, in da še takšno tudi najde. Ali pozabiti je ni mogel.

Franica pa, ko ji je plegla nevolja, je videla, kako se je prenašila v sodbi. Pa prositi odpuščenja, tega ni hotela, ker bi trpel njen ponos. Rajše trpi! Ej, kolikokrat je zrla zamišljeno k Četinuvi hiši, si predstavljala, da so še drugi mladeniči lepši in se tako tolažila in varala sama sebe. Pa pozabiti vsekako ni mogla tega Silvestra.

Kaj je bilo to, ki je napolnjevalo oboja srca? Ali kes; morebiti tiha prošnja za sporazumljenje? Mar je bilo ono čustvo, ki je dalo hrano in pro-

stor podobama, koji nista hoteli več proč, čustvo ljubezni, ki se je siloma vzbujalo in pretilo z neresčo celega življenja, ako poslušata svojo nelepoto in se ne sprijaznita zopet? Nekaj je moralo biti, ker trpela sta oba. —

III.

Drugi dan po nedelji, ko se je še komaj videlo, so že rezali Četinovi kosci po travniku. Razkoračeni so mahali enakomerno in cvetke in trava je klonila smrtni kosi. Vmes je zavriskal kateri in brusil koso, kar se je mešalo z enakomernim »rsk, rsk« kose, zvoneč k pogrebu travi zeleni. Ko je vzplavalo solnce na vesoljni prostor, je bilo pol travnika pokošenega. Trava je ležala v plastéh, kakor v hudi bitki vojaki na bojišču. Lesketala je še na nji zadnja, smrtna rosa, ki je ginila čim dalje bolj pred solčnimi žarki.

Ženske so prišle na travnik z grabljami, v belih rokavcih*) in kratkimi krili do gležnjev, ter prinesle koscem južine. Same so se pa spravile, da enakomerno razgrnejo pokošeno travo, da se bolje in hitreje suši.

Se ni zvonilo poldan, že je bil travnik pokošen. Po obedu, ki je zelo obilen in raznovrsten, že stara navada prebivalcev Slovenskih goric, je odšlo nekaj koscev domov, da pripravijo in sklepajo kose za drugi dan, za drugega gospodarja. Nekateri so pa ostali, da pomagajo obračati sušečo se travo.

Razun mladine je bilo tudi več priletnih, kakor Blaž, Dominik, in drugi, ki so bili stalni delavci pri Četinu. Ti so ostali še drugi dan.

Starost pa ima vedno prednost povsod. In pri Četinu tudi niso delali izjeme. Zato so veljale tukaj največ šale in dovtipi starejših. Posebno Blaž Gobec jih je imel polno kapo, ki ga je spremljala po leti in po zimi in Dominik Žejen mu je pomagal. Razume se, da je bil vedno vrišč med ženstvom, ki se je smejala vsa i stvari, kakor če bi razpodil jato lastavic.

„Tako je dandanes,“ je menil Blaž, „da nam že babnice ukazujejo!“...

„Kje vam pa kdo sili v ospredje,“ se je odzval nek ženski glas.

„Kje? — Povsod! Vse hočejo vedeti bolje in jezik jim miga, kakor psičku repek! — Babe so babe...!“

„No.. ali ni res? Sicer je to že od Adama in Eve sem taka šega. Vendar tako hudo ni bilo, kakor dandanašnji.“

Med dekleti je zavrelo: jele so se hudovati...

Seno se je pa sušilo pod vročimi solničnimi žarki, da je bilo veselje. Jutri bo suho —

Ko so prišli drugo jutro na travnik da zopet

obrbejo napol suho travo so našli na Vrlinovem travniku kosce in druge, ki so delali. Oboji so se pozdravili veselo.

Ravnokar je prinesla Franica južino. Posedli so na kupe iz trave nanošene, v sredo skledo se prekržali in jeli zajemati. Četinovi so pa razmetavali. Ko so bili gotovi so tudi posedli.

Silvester je skrivaj opazoval Franico. Z belo jopico, s pisanim do gležnjev dolgim krilom, v sredi z dvema belima roboma, z belo pikastim predpasnikom, koketno nazaj zatakujenim, se je sukala krog koscev. Obleka se je prav dražestno prilegala njenemu telesu, da ji je bila videti prav lepa. Rumen, s črnimi pikami posuti robec na glavi ji je senčil lice pred pekočim solncem. In da bi vi videli to lice?!... Ej, mičen obraze. bi zagledali, malce podolgovat; žive rjave oči so ljubezljivo švigale sem in tja. Ustnice, kakor najlepše dozorele jagode, so ji krožile na smeh in tu pa tam pokazale bele zobe. Hé, bila je prava nepokvarjena podoba slovenske kmetske deklice. — In vse to je videl Silvester ter si predstavljal druge. Moral je nehote priznati, da je lepa in da takšne ne najde nikjer, saj po svojem okusu ne.

Franici pa, ki je tako ošabno odpravila sosedovega, se ni godilo nič bolje. Hej, kolikokrat je že švignilo oko k njeni strani, kjer je sedel Silvester, ršen in zamišljen. Vedela je zakaj in dobro se ji je zdelo in ob enem je obžalovala. Bila je kakor otrok, ki bi rad vse igrače, katero vidi.

Med tem se je seveda razvijal pogovor med obojnimi delavci.

„Kaj, Jakob,“ je klical Blaž, „kaj dela stara doma, he?“

„Pusti babe, Blaž, pusti! Saj vem, da ti je hudo, odkar si udovec.“

„Kakor psu, ki je srečno snedel ukradeno klobaso,“ je rekel Dominik.

„Saj ni res! Dolg čas mi je pač, po moji rajnci! Bog jo reši vic!“

„Kaj?“ so se smejale ženske. „Kako pa veste, da je v vicah?“

„Tako! Povem vam! Moja rajnca je bila dobra žena, razumela se je na vse, le malo preveč je bila stroga. Zato si je niso upali djati v pekel, ker bi poboljšala vse hudirje. V nebesih so se pa bali, da bi ne dobili prestrogih postav. Nekam pa mora priti! V mesec skočiti ni mogla, ker je že kovač na njem. Pa je šla v vice!“

„Pogodil si jo!“ reče Jakob, „pogodil, kakor lovec zajca, ko je padel le pes!“

„Bolj vsekako, kakor ti, ki si mislil dati koruzo v malin pa si zanesel bob. Stara pa te je potem učila novih litanij!“

*) jopice.

„Kaj bosta, hé!? Pustita pri miru kače, pa je! Raje povejta, kje ga srknemo v nedeljo?!“

„Ako ti, Dominik, prištevaš ženske med kače, potem ne veš, kako je svet ustvarjen,“ reče Jakob „Ali ne veš, da kača ravno ženske najbolj sovraži?“

„Da, moja rajna mi je pravila,“ reče Blaž. „Rekla je: „ti Blaž, kača, to je najhujša sovražnica ljudi, posebno pa ženske!“ „To pa zato, ker ji je Gospod Bog zažugal in dejal, da bo postavil sovraštvo med ženo in kačo in da bo žena kači glavo strla kača pa ženino peto zalezovala!“ Da, moja rajna je mnogo vedela. Dejala je še, da zato ne more nobena ženska ubiti kače. „To se pravi,“ je rekla, ubije jo že, ampak ta še mrtva zasleduje njeno peto.“

„Bedarije,“ so zamrmral mlajši, pa tako, da Blaž ni slišal, ker bi potem bilo po njih.

Lojzika pa je rekla: „Vidite, tako nas je Bog postvil nad druge ljudi...“

„.... ter nad vse egiptovske nadloge,“ odvrne porogljivo Blaž.

„Prešmentani dedci, kako jim teče danes,“ so se hudovala ostale.

„Zakaj pa potem ne morete biti brez nas? Zakaj nas vedno gledate?“ je rekla Franica, ki se je tudi pomešala v razgovor. Silvestru se je zdelo, da je zazvenel zlat

„Zakaj pa ženske moške?“ reče Dominik.

„Nam je dovoljeno, vam pa ne,“ odvrne jedna,

„Kaj?“ se razkoračita Blaž in Jakob vsak pri svojem koncu.

Lojzika pa stopi naprej, se malo pripogne in podpre ob bok.

„Ko je Bog ust aril človeka, ga je n pravil iz ilovice, to je iz zemlje! Bil je Adam, toraj moški! Zato imate gledati zemljo iz česa sta in nič družga!! Žena pa je iz moškega rebra. Zato mora gledati njega! Ali sedaj veste?! Recite, da ni res tako?!“

Zadovoljno so se nasmejale dekleta tej lo-
giki, posebn, ker so videle, da so se spogledali moški, kot bi se vprašali: kaj sedaj? Nū, Blažu se je obraz raztegnil v čuden smeh in dajal je iz sebe glasove, kakor če razpodijo koklji piščeta in rekel je:

„Tako, oho... — tako! Svojo reč človek vsak čas sme pogledati!“ Nato je zgrabil koso in jel brusiti

„Pustimo jih!“ so se jezile. „Dedec je dedec! Svojo trdi, če prav ni res!“

„Viš?! Ali nisem že pravil da je bilo v mojih časih boljše... saj pravim — mar ni res, Jakob?“

„Gotovo, da je!“ —

Med vsemi temi dovtipi in zbadljivkami sta se pa vedno postrani pogledovala Silvester in Franca.

„Nesrečni brusni kamen! Čemu sem ga moral ravno takrat kupiti, je mislil Silvester.

„Zakaj sem ravnala tako? Go'ovo se je zmotil!“ se je kesala Franica. Govoriti pa ni nobeden hotel začeti prvi.

(Konec prihodnjic.)

Večerni zvon.

(Speval — H.)

1.

Tužno milo se razlega
glas zvona nocoj okrog,
ko že mrak večerni lega
tja čez hribe, plan in log.

2.

Sluša potnik, ki v nižavi
tih koraka in potrt,
duh mu blodi po daljavi,
a pogled mu gori vpert.

3.

Vidi cerkvico prijazno,
kamor ga vodila je
skrbna mati, a on pazno
molil z njo molitvice.

4.

V duhu zre presrečne dneve,
ko je kot pastirček mlad
pel vesele tod napeve:
ni še znal za tugo, jad.

5.

„Kje si srečna zlata doba,
kje ste mati dobra mi?
Vas že krije tema groba,
tu več videti vas ni!“

6.

Zvon le poje in odmeva,
potniku meči srcé, ...
prsi mrzle mu ogreva,
... vabi iz oči solzé ...

Dva dni po Čičariji.

(Potopisne črtice. Piše Zvonko)

Bilo je lansko leto prve dni septembra. Še se spominjam: zadnji dnevi avgusta so bili radi preobilnega dežja kaj hladni in mislili smo da je poletna vročina že minula pa smo se varali: kajti solnce je dobilo zopet zgubljeno moč.

Pondeljek je bil pust dan — deževalo je ves dan kakor da bi lilo iz škafo. Postajal mi je dolg čas doma. Kako bi si ga pregnal? Zvečer mi je prišlo v glavo — jutri pojdem! Kam? Nevem; kamor pride! Pojdem, pa bo! Se že popoti zmislím kam. Toraj jutri odidem ob vsakem vremenu.

Drugi dan je bilo krasno jutro. Nebo je bilo jasno in čisto kot morje. Slavec je že davno žvrgolel v grmu; saj ta žival menda celo noč poje...

Krenil sem na postajo v Boršt, da se pope-
ljem do Kozine. Hitel sem, da so vrabci pred
menoj leteli in čivkali, da sem postal nervozen,
ko sem se spomnil onega Slavca, ki je tako lepo
pel; pa sem si mislil, vsi pliči ne morejo jednako
peti.

Solnce je dobrodejno napajalo s svojimi
sladko — zlatimi žarki poljske cvetlice, ki so se
skoraj vidno obračale za njim, ki jim je dajalo
življenja in moči.

Iz postaje Boršt se lepo vidijo soline in ne-
kaj istrskih vasic. Spomnil sem se tu tega tuž-
nega kraja — posebno pa na Čičarijo, ki je naj-
bolj tužen del Istre, in sklenil ogledati si to stran.
Vstopil sem v kupé in prav k nekim železničar-
jem, ki so mlatili nemščino — a bili so naše krvi.
Da, da narodnega ponosa še nam manjka! Je bolj
„nobel“, če govorimo nemšk, oziroma italijansko!
Žalostno, a resnično...!

Na poti proti Materiji srečam pogreb. Kakor
je bilo videti iz spreveda, je bil pokojnik premožna
in čislana oseba. Kako lepo navado imajo tudi
ljudje pri pogrebi. Vsi gredo odkriti in mislijo.
In žalosten sem bil, ko sem se spomnil na naše
sprevede.

Dospel sem do prijazne vaši Obrov, ki je
kake 3 ure oddaljena od Kozine in leži na poti
ki pelje v Reko. Ta cesta leži med Čiči, na severni
levi strani pa so Brkini. Vas Obrov pa leži na
obeh straneh ceste; je torej čičja in bikinska.

Lepa cesta vodi iz reške ceste proti jugu —
v sredino Čičarije. Prva vas ob tej cesti na čičjih
tleh je Golac. Ima lično župno cerkvico. Iz Golca
ni nobenega razgleda, ker leži v nekem kotlu.
Vendar je vas prijazna, ker je okolica še precej
obraščena in zelena. Prebivalci govorijo mešano
slovensko s hrvatskim.

Nad Golcem se vzdiguje s travo obraščen
hrib Zabnik. Visok je 1024 m. Na vrhu ima stu-
denec, ki se nikdar ne posuši. Okolo Zabnika se
vije pot v sosedno Vas — Vodice. Pot je dolga,
kraj je samotni — skoraj strašen. Vodice, ki so
od Golca oddaljene dve uri, so velika še precej
čedna vas. Vodičani, ki so prvi Čiči, imajo šolo
in tudi pošto. Cerkev pa je zelo revna in siro-
mašna.

Solnce je zahajalo, ko sem odhajal iz Vodic.
Vsa okolica se mi je zdela kakor v ognju. Zaha-
jajoče solnce je obsevalo s svojimi krvavo rude-
čimi žarki belo čičje kamenje. In tega je polna
Čičarija. Do Golca je podoben našemu Krasu. Od
Golca naprej pa je svet ves drugačen.

Čičarija nima gozdov; nima nobene doline,
nobene vode. Pokriva jo le golo belo in sivo ka-
menje, ki te na solncu skoraj slepi. Tupatam so
brinjevi grmi in le redke skupine hrastov. Sploh

so le gola tla. Kamenje je že skozi stoletja golo
in izluženo, razorano in razpokano ter podobno
ostrim zobovom.

Okrogle dolinice še opazijo še-le, ko se pride
prav blizu. V njih se nahaja malo rudeče zemlje,
katero siromašno ljudstvo marljivo obdeluje.

Rastlinstvo se je navzelo kamene barve:
siva trava, siva žalbija stoji le posamezno. Pač
pa daje dišča trava izvrstno krmo za živino, po-
sebnost za ovce. Teh imajo Čiči mnogo.

Vendar pa se nahajajo tudi večje kotline, v
katerih cvete kaj lepo žito in zelenijo travniki.
Najrodovitnejša taka kotlina je pri Lanišču. Ta
kotlina daje pridelkov, da se živijo prebivalci treh
malih bližnjih vasi. Čiči pridelajo nekaj žita, krom-
pirja in zelja. Krompir je glavni pridelek, in če
ta ne obrodi, so Čiči v veliki „mižeriji“, kakor
pravijo oni.

Čičarija je, kakor omenjeno, najsiromašnejši
del Istre. Vleče se 57 km daleč in 15 km na ši-
roko — od goriško istrske meje pa do reškega
želiva. Pravi Čiči pa prebivajo v sledečih vasi:
Mune, Žejane, Brgrad, Golac, Vodice, Lanišče, Brest,
Slum. Blizu kranjske meje govorijo slovensko, drugi
pa hrvatsko. V Munah in Žejanah govorijo še
zdaj rumunski ali čiribirski. Najbrže so Čiribirci
prišli iz Dalmacije. Njih tip kaže tupatam na neko
mešanje z romanskim plemenom. Življenje, noša,
šege Čičev so podobne hrvaškimi, in tudi narodne
pesmi pojo le hrvaške.

Čudno ime Čič, kajne? Morda pride beseda
„Čič“ od besede „čiča“, ki pomeni „stric“, ker se
Čiči s to besedo pozdravljajo in nagovarjajo.

Kakor sem že omenil, se Čiči pečajo s po-
ljedelstvom, kjer je le količkaj plodne zemlje.
Ženske so skoraj vedno na polju. Pri poljskem delu
pojó Čiči pesmi — ki so navadno žalostnih in
melanholičnih napevov. Sploh so se mi zdeli Čiči
nekam otožni — in zelo so se razveselili, ko sem
jih nagovoril in vprašal po letini. Čiči navadno
ne odgovarjajo s samim „da“ ali „ne“, ampak
vselej pristavijo: „ajda, gospodine“, ali pa: „aj ne,
gospodine, torj kakor Francozi.“

Poleg poljedelstva se pečajo tudi z ovčjerejo.
Povsod se sreča pastirja s piščalko v ustih, katero
igra po načinu, ki je le Čiču lasten. Največ se
sliši žalostnih melodij. Milo se mi je storilo pri
srcu, ko sem slišal malega, bosega dečka, ki je
žvižgal lepo žalostno pesem. Nekam proseče se
je razlegalo tja v mrak. Iz pesmi je odmevala
dečkova nemožna duša in nepokvarjeno srce. V
pesmi je bila izražena vsa ona beda in revščina,
ki tare uboge Čiče. In tako kratkočasijo in razve-
seljujejo čičji pastirji sebe in svojo zvesto družbo,
čedo ovac in psa.

Ženske so videti pridne, kajti ne pomagajo samo možu na polju, in pri živinoreji — ampak tudi pletó in tkó od svoje nežne mladosti oblcko za možke in ženske

Tudi jesiharji so Čiči, ki tovorijo daleč 10 sve'u.

Vsak petek peljejo oglje v Trst. Ob takih prilikah se lahko opazuje njih nošo. To pa ne bodem opisoval, ker je Tržačanom dobro znana.

Le to naj omenim, da imajo dobro poznane „opanjke“, možki ozke hlače, ženske kratka krila. Zeló so Čičke zaljubljene v okraske pri oblekah, v čipke in veznino. . . . Na nedrih imajo rade prišite zvezdice, srčke. . . . Obleka je iz zelo debelega sukna. Pa si jih oglejte natančneje, ko pripeljejo »karbuna« v Trst.

Sicer pa se govori, da so Čiči malo dobri. Saj še tukaj pri nas imajo ljudje nekak strah pred njimi, in niso nič kaj priljubljeni. Meni se zdi, da se jim s tem dela krivico. Res, nekdanj ni bilo varno hoditi po Čičariji, posebno po noči, kajti hiše, vasi so zelo redko posejane in poti so samotne in strašne. A Čiči so se poboljšali. Ne morijo in ne ropajo več kakor nekdanj. Posebno so se trudili Francozi začetkom zadnjega stoletja, da bi jih poboljšali. Očistili so takrat res zloglasno Čičarijo takozvanih cestnih roparjev. Vsakega, ki so ga zasačili, so obesili na drevo ob cesti v strašilo drugim. Sedaj pa niso več taki, ampak imel sem priliko občudovati njihovo postrežljivost in uljudnost, kakoršne pri nas pogrešamo: Na treh mestih od vašeice Dane proti Brestu sem zgrešil pot in tema je že bila; tako da sem bil res v skrbeh. Vprašal sem dva dečka, ki sta na ošlih nesla krompir domov. Ustavila sta živali in mi uljudno pokazala, kod naj grem, da pridem na pravo pot. Iz srca sem poplačal uljudnost milih Čičkov; pri tem pa se spomnil uljudnosti naših otrok. . . .

Ja zopet sem zašel. K sreči sem srečal moža, ki mi je pokazal pot skozi gozd. Ojstro kamenje je škripalo pod nogami, ko sem jo mahal na hrib Zbevnica 1014 m. visok. K sem dospel na vrh, je pihal mrzel veter. Zrak je bil čist in suh, česar je v Čičariji mnogo. Radi tega je ozračje zelo zdravo.

Dohitel sem malega dečka, pastirja, ki je gnal živino iz Zbovnice v Brest. Vprašal sem ga, je-li daleč do Bresta in mi je o govoril: Još pol ure, gospodine.“ Pravedoval mi je, da mu je mati umrla in da ima samo očeta. Rekel mi je, da večkrat trpi lakoto in da hodi v šolo, katero drži njihov „dobri gospodine“ Zasmilil se mi je ubogi deček, ki je bil tako uljuden in prijazen

Zato, da so otroci dobri, pa skrbi ondotna duhovščina, ki se žrtvuje osobito za blagor mla-

dine Ker glavarstvo noče dati učitelja, za to sam duhovnik poučuje otroke. Tako sem dospel v Brest, ki leži pod visokim hribom, pod velikimi stenami. Mislil sem, da sem kje v planinah. Vas je še precej velika. Pred malo leti je bila ustanovljena župnija. Sedaj imajo Brestani krasno cerkev, ki bi niti Trstu ne delala sramote. Okinčana je tudi kaj lepo. Kar ima, vse so vaščani darovali, nekaj možje, nekaj fantje, drugo dekleta itd. Lep vzgled vernega ljudstva, sem si mislil — in se spomnil naših krajev. Z veselim srcem sem se vračal iz Čičarije. Dobil sem vsaj pojmo o deželi, ki je res tužna in revna. Ljudstvo sem kolikortoliko spoznal in se mi ne zdi tako slabo, kakor se o njemu govori. Na vsak način pa ljudstvu manjka šole. V to poklicane oblasti, dajte nam, „posebno pa Čičem, šole in Čiči bodo postali še boljši.“ Šole jim dajte in učiteljev — in ne „Lege“ podpirati in denar v Italijo pošiljati. Zato pa, vrli Slovenci, če so Čiči tupatam napačni, odpustite jim, ker niso oni krivi, ampak surovosti Čičev so krivi oni, ki jim kratijo šole!!

Čez Buzet, Sočergo. Sv. Anton sem prišel v Koper. Vstopil sem na železnico, da se popeljem v Trst. A naletel sem na italijansko druhal, ki je, kakor le oni znajo, prodajala svojo omiko. Mislil sem jim reči: „Čiči so bolj omikani od Vas.“

K o l e d a r č e k.

November.

12. XII. pobinkoštna nedelja. (Evangelij: Dajte cesarju, kar je cesarjevega. Varstvo Dev. Marije. Martin, pap. muč.; Livin, šk. muč. — Danes je ščep ob 6. uri 9' zjutraj. Pohribih sneg, pri nas mraz. — 13. ponedeljek. Stanislav Kostka, sp.; Didak, sp. — 14. torek. Jozefat Kuač. šk., m.; Serapijon, m. — 15. sredo. Leopold, vojvoda; Jedert, dev. — 16. četrtek. Edmund, šk.; Otmar, apat. — 17. petek. Gregorij; šk.; Vik-muč. — 18. sobota. Odon, opat; Evgen, sp.; Hilda.

19. XXIII. pobinkoštna nedelja. (Evangelij: Jezus obudi Jajrovo hčer.) Elizabeta, kr.; Onofrij, pap., m. — 20. ponedeljek. Feliks Vel. sp.; Edmund; kralj. — Danes je zadnji krajec ob 2. uri zjutraj. Kjuč napoveduje sneg in vihar. Bomo videli, če bo res. — 21. torek. Darovanje Mar. D.; Kolumban, sp. — 22. sredo. Cecilija, dev. muč.; Maver. muč. — četrtek Klemen, pap. muč.; — 24. petek. Janez od križa, sp.; Hrizogon, muč. — 25. sobota. Katarina, dev. muč. Jukunda, muč.

*Podpirajte „Družinskega
Prijatelja“ z naročnino!*

Bela slana je belila . . .

(K sliki — speval Zvonimir Masle.)

»Bela slana je belila,
mesečna je bila noč,
jaz pa sem se zasolžila
danes jutro cvetke zroč . . .

Vse, oh, vse so konec vzele,
prej cvetočih jasnih lic;
pomorjene so zbledele
vse povešenih glavic!

Kot pobeljen grob dozdeva
se mi svet prostran brez njih,
težka žal srce preveva,
in težak po njih je vzdih . . . !»

»Hčerka, hčerka, le ne toži,
to narave zakon je:
smrt po svetu vedno kroži,
a za njo življenje gre . . . !

In življenje spet pripelje
roje ljubljenih cvetic,
in ob njih ti spet veselje
zažarelo bo raz lic!

A zato skrbneje pazi
cvetje tvojih čeanosti,
da nanj slana ne dolazi
in srca ne — pobeli . . . !»

Kaj pravi politika ?

Avstrija-Ogrsko. Iz vseh dežel in iz večjih mest prihajajo glasovi o mogočnem gibanju za splošno in jednako volilno pravico.

To gibanje se ne bo dalo več ustaviti. Odločujoči faktorji bodo morali kaj ukriti v tem oziru. Govor se, da bo ministrski predsednik baron Gautsch v prvi seji državnega zbora ki se zopet snide dne 28. nov. označil vladino stališče z ozirom na razširjenje volilne pravice. Toda, če bo to razširjenje le polovičarsko in če bo ostal še prin-

cip zastarelih privil gijev, je go ovo, da to ne bo zadovoljilo brezpravnih državljanov in miru ne bo. V Pragi so bile velikanske demonstracije za volilno reformo. Ker je policija p stopala jako strogo, so začeli demonstrantje lučati na njo kamenje. Spopadli so se in tekla je po ulicah zlate Prahe kri. Nastopilo je tudi vojaštvo; vlada je pomnožila praško posadko. Nemiri so se ponavljali več dni. Sedaj je vlada zagrozila, da bo nad Prago obsedno stanje, če ne bodo prenehali nemiri. Dijaki čeških višjih šol štrajkajo. — Tudi na Dunaju so se spopadli demonstrantje s poli-

cijo. Na Dunajski univerzi so bili izgrede med dijaki raznih narodnosti. Tudi ob tej priliki se kaže, da mora ljudstvo, predno izsili iz rok košče politične svoboščine ali pravice ki jim gre po božjem in naravnem pravu, plačati tako predrznost s krvavimi žrtvami. — Nad vse zanimiva je bila v kranjskem deželnem zboru razprava za splošno in jednako volino reformo. Občudovani je treba pogum, vztrajnost in živahnost katoliško narodnih poslancev, potegajočih se za pravice ljudstva. — Baron Fejervari je vlovil za svoj novi program, ki ga je razložil pred deputacijo svojih volivcev, le bore malo privrženec, ker pravijo, da je tak program vsaj v kratkih letih neizpeljiv. Govori se že o možu o Szellu, ki bi poskusil svojo srečo z opozicijo. Ogrska vlada predloži dne 19. dec. ogrski zbornici zakonski načrt o splošni in tajni volilni pravici.

Rusija. Naenkrat se je bil razširil štrajk železničarjev na vseh ruskih železnicah. Škoda je bila velikanska, Petrograd in Moskva sta bil prerezana od drugega sveta; pričelo je že primanjkovati živeža. Prišlo je do popadov med policijo in vojaštvom in demonstranti, mnogo ljudi je bilo ubitih, na stotine ranjenih. Uzrok temu štrajku pa ni bil toliko zboljšanje gmotnih razmer delavčevih, ampak so bili politični vzroki. Delavstvo je bilo razburjeno, ker ni dobilo volilne pravice za državno durno. Najbolj je hujskalo delavstvo h štrajku Židovstvo. Zato je dal car ljudstvu ustavo. Ljudstvo je z veseljem sprejele carjev manifest, štrajk je ponehal. Ali miru vendar le še ni. Ljudska nevolja se je obrnila sedaj proti Židom, katere smatrajo za provzročitelje vseh nesreč, ki so zadele v zadnjem času Rusijo. Kdor seje veter, žanje vihar. — Witte je imenovan ministerskim predsednikom. Car je izdal tudi poseben deželni red za Finsko. Tudi tu je ljudstvo z veliko radostjo praznovalo ta dan, ki je začetek novega, svobodnega življenja.

Drugi kraji. Črnogorski knez Nikola je dovolil svojim podložnikom ustavo. — Ker se turški sultan brani sprejeti predlog reform financ za Macedonijo, kakor to zahtevajo evropske velevlasti, bodo poalale te le na nasvet Avstrije svoje brodovje v turške vode, demonstirati.

NAŠA DRUŠTVA.

Za Marijin dom se je nabralo od 19. 9.—11. 10. 1905.

Ivana Stokelj	K 100 50	Marija Šatar	K 25 10
Fran. Kosec	60.—	Terez. Zobec	30.—
Neža Šumaj	56.—	Marija Stanič	20.—
Jož Katern	74 —	Ivanka Makuč	38.—
Ivanka Gaeta	25 —	Fran. Gustin	30.—

Skupaj = 458 60 Kr.

Pristopili so : a) kot ustanovniki po 20 Kr.

Antonija Gregorič,	M. N. 50 Kr.
Apolonija Žagar,	1 P.
Jožefa Sever,	Terezija Jurko,
Ivana Stokelj,	Katarina Pibernik,
Luc. Smolnikar (v drugič),	Kristina Vrulih,
Marija Morel,	Ivana Prelc,

b) kot redni udje po 2 Kr.

Fračiška Hlad,	Lucija Vovk,
Karola Kosmina,	Katarina Kastelic,
Helena Medešek,	Ana Jagodnik,
Terezija Tomažič,	Katarina Skilan,
Ana Batagelj,	Katarina Vidala,
Jož. Blagonja 10 Kr.	Marija Cedak,
Jož. Kališnik, 6 „	Katarina Gombač,
Ivana Rihtar, 4 „	Jožefa Skilan,
G. S. 10 Kr.	Marija Ujčič,
Karola Sado 5 Kr.	Terezija Kocijan ič,
Ana Markura 10 Kr.	Marija Skerjanc,
Ivan Kastelic,	Uršula Švagelj,
Marija Ščuka,	Katarina Bernetič,
Ana Krebel,	Ana Kovač,
Fračiška Kromar 4 Kr.	Fračiška Sardoč 5 Kr.
Katarina Puš 4 Kr.	Amalija Doljak 5 Kr.
Margarita Zurk,	Jožefa Arh 3 Kr.
Katarina Baic,	

c) kot podporni udje po 1 Kr.

Marija Urbančič,	Marija Simončič,
Uršula Ban,	Helena Snebelj.

Darovali so :

Eduard Saffner 10 Kr.	Fračiška Čebula 1 Kr.
Val. Zwitter 1 Kr.	Jožefa Slavec 1 Kr.
Marija Rupnik 0 50 Kr.	Josipa N. 1 Kr.
U. S. 1 Kr.	Marija K. 1 Kr.
Jakob Gomilšak 5 Kr.	N. N. 2 10 Kr.
Anotonija Črnigoj 2 Kr.	Neža Leban 20 Kr.
A. D. 4 Kr.	N. N. 2 Kr.
Hedviga Tušar 10 Kr.	Mar. Grandič 0 40 Kr.
Marija Omaha 5 Kr.	M. G. 0 60 Kr.
Angela Lavtižar 2 Kr.	Ana Hervatin 1 Kr.

Mohorjani!

Spomnite se družbe svetega
Cirila in Metodija!

«Zavod sv. Nikolaja» za brezposelne služkinje v Trstu. Dne 22. oktobra se je vršil v zavodu izvanreden občni zbor z dnevnim redom: 1. Volitev novega odbora in 2. slučajnosti.

Zborovanja se je udeležilo izvanredno veliko zborovalk, narodnih gospa in deklet. V odbor so bile enoglasno izvoljene sledeče gospe in gospice: Karla Ponikvarjeva, predsednica; Roža dr. Gregorinova, podpredsednica; Olga Sancin in Marija Kovač tajnici; Marija Žitnik, voditeljica notrajne uprave in Lucija Šerc, njena namestnica; Režika Gruden in Tončka Čarga pregledovalki računov; častiti g. J. A. Budin, duhovni voditelj. Odbornice: Ema Bartelj, Franica Batista, Kunigunda Blatnik, Katinka Cotič, Marija Čarga, Marica Forcesin, Mara in Lota Gregorič, Jelislava Gulič, Maša Grom, Antonija Grakli, Marija Istinič, Angela Jan, Katinka Jugović, Urška Kan, Milka Mankoč, Ivanka Mrakuža, Ana Mišič, Antonija Pondelak, Nežika Reselj, Nežika Reven, Zinka dr. Rybaševa, Lojzika Štoka, Marija Sancin, Amalija Vidmar in Karolina Zadnik. Na predlog č. g. J. A. Budina se je sklenilo ustanoviti „Čebelico“ — hranilnico, da donašajo dekleta po stotinkah, kar so prihranile, a vsa ta svota se naloži v Tržaško hranilnico in posojilnico. Tudi ta predlog je bil enoglasno vsprejet z navdušenjem.

Da je bila „Čebelica“ potrebna, znači že to, da so dekleta tekom 9. dni, prinesla 257 K. 90 st., koje se je naložilo v hranilnico.

Novci so tu gotovi, če tudi dekle izgubi knjižico, lahko prejme svoj uložek, a za jamstvo je odgovoren sam zavod sv. Nikolaja. Tedaj, dekleta, le pridno nosite in hranite, da bode „Čebelica“ res polna pridnih nosilk pa tudi stotakov.

Ni treba naštevati kakega velikega pomena je zavod za uboga dekleta v tako velikem, a tudi nevarnem mestu kot je Trst. Tu se za dekleta skrbi po materinsko, tu najdejo zavetišča in tudi službe. Zavod obstoji že 7 let in v tem času se jih je sprejelo nad 6500. Dnevno jih je sedaj 30

do 40. Novi, navedeni odbor, to je naše plemenite, narodne gospe so se združile z dekleti in vse te nam jamčijo, v kakih rokah je sedaj zavod sv. Nikolaja.

Odbor si je nadel veliko in važno nalogo: notranjo upravo hoče urediti tako, da bode zavod v vsem tudi v zdravstvenem obziru, odgovarjal potrebam naših deklet; naročilo se je že mnogo potrebsčin.

A temu delavnemu odboru je treba tudi človekoljubnih src, da pomagajo izvršiti ideje, treba je denarja. Tedaj Slovenke in Slovenci, spominjajte se „Zavoda sv. Nikolaja“ Tudi slavna županstva naj se ob letnih bilancah spominjajo tega koristnega zavoda v Trstu

„Zavod sv. Nikolaja“ bodi vsem Slovencem širom naše domovine vedno v spominu. Tu se ohranjujejo, učijo, vadijo v vsem dobrem, da ostanejo zveste veri a zveste tudi svojemu narodu.

Novi odbor, pa naj vstrajno deluje, da bode Zavod v notrajnem in zunanjem obziru res pravo zavetišče brezposelnih služkinj v Trstu.

V to pomози Bog!

Pomota. Zadnjič se je vrnila uredništvu na tem mestu neljuba pomota. V članku «Zahvala» se bi moralo glasiti „v imenu družabnic“ mesto „v imenu vseh Marijinih sester“ kar naj izvolijo cenjeni čitatelji oprostiti. Saj so gotove vse družabnice, bodisi „sestre“ ali „hčere“ Marijine, prešnjene duha hvaležnosti do svojega dobrega voditelja. Vsi tržaški Slovenci želimo gotovo, da bi vladala med obema oddelkama vedno lepa sloga in ljubezen. V tem je družbina moč.

Tržaška ženska Marijina družba bo imela svoj redni mesečni shod dne 28. t. m. S tem shodom začnejo v družbi tudi duhovne vaje.

Dekliška Marijina družba pri sv. Ivanu bo imela prihodnjo nedeljo, dne 12. t. m. svoj redni občni zbor. V pored: 1) poročilo v sedanjem stanju družbe, 2) volitev novega odbora, 3) slučajnosti. Občni zbor se bo vršil v Marijinem domu.

* * *

NOVICE

* * *

(Osebna vest.) Dr. Just Pertot, sin gospoła Dr. Simona Pertota, se je vrnil iz Pule, kjer je bil delj časa vladin odposlanec za raziskovanje in pobijanje malarije (mrzlice), ter bo v našem mestu samostalno izvrševal zdravniško službo.

(Nagle smrti) je umrl na pra nik vseh svetnikov č. g. Martin Malenšek, župnik sv. Petra v Ljubljani. Popoldne ga je že zbrano ljudstvo pričakovalo na prižnico, pa ga ni bilo. Bil je mrtev

v svojem stanovanju. Zadel ga je srčna kap. Bil je zelo goreč duhovnik in od vseh spoštovan. N. v. m. p!

† (Primož Pakiž). Dne 28. oktobra zjutraj je umrl v Ribnici nagle smrti kranjski deželni posl. in poselnik g. Primož Pakiž. Pokojnik je bil skoraj 32 let deželni poslanec in starosta v deželnem zboru kranjskem.

(Nov ravnatelj tržaške mestne kapele) (petja

in godbe) je postal g. Pajnich, dosedaj organist pri sv. Antonu Novem v Trstu. Mož je vnet za koralno (pristno cerkveno) petje.

(V prvem cvetju mladosti) je zapustila to solzno dolino dne 27. okt. Mira Vouk, vrla pevka zbora ženske Marijine družbe v Trstu. Ni še bila stara 15 let, pa je bila že ponos tega pevskega zbora. Upamo, da peva sedaj Marijino slavo v nebesih.

(Škof dr. Mahnič) na Krki je izdal pismo, v katerem odločno zavrača časopisje, ki liturgično vprašanje politično zlorablja.

(Dar.) Čč. gg. duhovniki zbrani na dekanij-ski konferenci v Podgradu so poslali v podporo „Druž. Prijatelja“ Kr. 12.30 v zavesti, da časopisi na katoliški podlagi so nujno potrebni za kulturni in narodni razvoj slovenskega ljudstva. Bog plati! Da bi to še drugi posnemali!

(Število birmancev in birmank) na zadnjem birmovanju: Krbune 162, Poz 100, Čepić 103, Šumberg 171, Kršan 16, Kozljak 79, Brdo 82, Šušnjevec 117, Boljun 76, Vranja 90, Dolenjavas 104. Skupaj 1244.

(Carlo Caprin) Ta mož protiavstrijskega mišljenja je umrl lani v Trstu. Ob priliki obletice pa so mu postavili minulo soboto tržaški Italijani (boljši seveda ne) v ljudskem vrtu doprsen bronast kip. To je značilno za tržaške razmere. Sicer pa pravijo, da ni bila udeležba mnogoštevilna.

(Otvoritev „Uniona“ v Ljubljani.) V soboto so otvorili v Ljubljani nov velikanski hotel, ki od-govarja, kakor je trdil sam ljubljanski župan g. Hribar, vsem najmodernejšim zahtevam in kakorš-nega ni od Dunaja do globokega juga. To krasno stavbo je s zidal konzorcij, kateremu je stal na čelu g. dr. Vinko Gregorič. V tem velkanskem poslopju se nahaja tudi krasna in moderno oprem-ljena kavarna. Poleg tega bodo v njem nastanjena tudi različna narodna društva.

(Iz Kozjega na Štajerskem) nam poročajo, da je napravil letošnji zgodni sneg silno škodo na sadnem drevju. Snega je padlo meter visoko. Ven-ga je topli jug stopil v enem tednu. V tem kraju so pridelali letos prav izvrsten mošt.

(Iz selške doline na Kranjskem.) Zimo imamo tu. Nenavadno zgodaj nas je letos obiskala ta kruta go podovalka. Padlo je precej snega, ki je zlasti na sadnem drevju naredil precej škode.

Mnogo se sedaj govori o nameravani želez-nici po naši dolini od Škofjeloke do Železnikov. Naš vrli župan in deželni poslanec g. Fr. Demšar je priredil že več shodov, na katerih je pojasnjeval navzočim ko isti železnice po selški dolini. Za nekaj let se bo železnica gotovo gradila.

Pri sv. Lenartu se ustanovita dne 12. no-vembra mladenška in dekliška Marijina družba.

Kakor se čuje, namerava g. župnik ustanoviti tudi izobraževalno društvo. Bog daj, da se to kmalu uresniči.

(Novo parobrodno društvo) V biskupskem po-sesstvu Kanajtu na otoku Krku se je vršil 17. m. m. shod za ustanovitev hrvatskega parobrodne-ga društva. Na shod je prišlo okoli tristo udelež-enecv raznih družabnih slojev, med njimi tudi ugledni narodni voditelj dr. Matko Laginja in drugi. Na shodu se je sklenilo ustanoviti lastno „Avstro-hrvatsko parobrodno društvo na delnice“ s sede-žem na Krku. Osnovna glavica iznaša pol mili-jona kron in se pokrije izključno iz domačega denarja. Delnice bodo v znesku 50 K., kar bode om-gočilo udeležitev tudi revnemu kmetu in vleči od podjetja koristi. Čestitamo!

(Avstrijska pomorska plovitba.) Že večkrat se je po listih in sejali tožilo, da se avstrijko pa-robrodarstvo preveč zanemarija. V novejšem času je tudi v tem že napredek. Društvo za povspe-ševanje avstrijske plovitbe je začelo izdajati svoje glasilo: „Die Fiagge“. Mesečnik stane na leto le 6 kron in je zelo zanimiv.

(Za slepce) bomo morali Slovenci kaj kmalu imeti svoj lasten zavod. Sedaj ga še nimamo, zato pa so tudi slepi otroci ali popolnoma zanemar-jeni, ali pa morajo obiskovati sličen nemški zavod v Lincu. Tam pa je letna taksa za ptue otroke (150 gld) veliko večja nego za domačine (60 gld). Na Kranjskem so že neke ustanove za slepce n. pr. ustanova barona Fietnika in pa „ilirski fond.“

V slučaju, da bi prišlo kmalu do sloven-kega zavoda za slepce, imeli bi kaj dobro učiteljico v os-bi nekega izvrstnega slovenskega dekleta, ki se sedaj nahaja v linškem zavodu.

V imenu slepih slovenskih otrok polagamo vsem domoljubom to zadevo na srce.

(Družba sv. Mohorja) je letos zakasnila s po-šiljanjem knjig, ker je vsled slabega vremena ne-kaj časa vstavljen promet na železnicah.

(Sto in štiri dekleta) je rešila in spravila v poštene službe „varhinja deklet“ N. H. (od me-seca marca, do sedaj, ko to pišemo). Odbor „Vin-cencove družbe“ za varstvo brez spremstva potu-jočih deklet deluje dobro, ka or nam priča število rešenih deklet. Slovenske gospe in go pice, tu Vas čaka mnogo, mnogo krščanskega dela. To se pravi delovati za narod! Posnemajte to gorečo varhinjo deklet!

(Štiri milijone kilogramov) tehta veliki obok železniškega mosta pri Solkanu. Napravljen je iz nabrežinskega kamnja.

(Mnogo vina) so pridelali letos v Dalmaciji. Niti starejši ljudje ne pametijo tako dobre letine. Nekateri, ki niso imeli posode, so prodajali svoje vino celo po 16 K hektoliter.

(Umrli je) v Gradcu vseu iliščni profesor, člen gospodske zbornice, dvorni svetovalec dr. Arnold vit. Luschin

(Na graškem vseučilišču) je bil dne 4. t. m. slovesno umeš en novi rektor Holl.

(V zalogi tiskarno družbe sv. Mohorja v Celovcu) se dobijo krasne platnice za knjigo „Slovenski fantje v Bosni in Hercegovini“, spisal Jernej pl. Andrejka, po ceni K. 1.— za 1 komad po pošti 30 vin. več.

(Novo razprodajo) našega lista je spreje'a to-bakarna Karl Schmelzer pri južnem kolodvoru.

(Sredstvo proti pijančevanju) Norveške oblast-nije so iznašle to-le sredstvo proti pijančevanju. Navadnega in nepoboljšljivega pijanca zapro in mu ne dajo drugega nego kruh in vino. Prvi dan ugaja pijancu taka hrana. Čez osem dni pa se je tako naveliča, da ne more vina niti več pokusiti

(Za splošno, enako in tajno volilno pravico) bo v nedeljo, 12. t. m., ob 10. uri dopoldne velik shod v Trstu v veliki dvorani „Narodnega Doma“. Ta opravičena zahteva po popolni volilni pravici odmeva bolj in bolj v najširših krogih in kaže s tem, da je postala že živa potreba. Njeno uve-ljavljenje bode odpravilo zastarele in krivične razmere in razjasnilo lice zapuščenih pokrajin. Posebnega pomena bo vsekako za gospodarski razvoj. Tega gibanja ni moč več zaustaviti ker pravica mora zmagati! Udeležba bo gotovo ogromna.

(Povodenj.) Ljubljansko barje je na več me-stih poplavljen. Bednemu prebivalstvu dovažajo živež v čolnih. Tudi Sava je močno nara-tla. Krka je poplavlila več vasi. V Novem mestu ni bilo že 25 let tako visoke vode. Neka pekarna je pol metra pod vodo.

Pozor!

Neki Gergolet, zastopnik parobrodnege društva Zna v Švici, je razposlal po nekaterih krajih Istre in mogoče tudi drugod vabila za izseljevanje v S. Pavlo v južni Ameriki, češ da tamošnja vlada ponuja v svrhu k lonizacije mnogo ugodnosti o-ljedelskim izseljencem. Gori imenovani zastopnik ponuja celo pro-ti vozni listek za take izseljence in njih rodbine.

Žalibog, nekateri ljudje verujejo in so se od ločili na vsak način odriniti v Ameriko

Družba sv. Rafaela za varstvo izseljencev v Trstu je poizvedela, da je omenjeni Gergolet nevaren slepar. *Ta človek je bil svoj čas agent za trgovino z dekleti v Vldmu na Laškem, a ta-mošnja vlada ga je prognala. Tudi v Avstriji ne sme bivati.*

Prosimo torej naše ljudi naj ne gredo na limanice temu človku, ker se jim gotovo ne bo dobro godila. Tudi izseljevanje v južno Ameriko je še zmiraj za odsvetovati, ker je združeno z ve-liko nevarnostmi v vsakem oziru.

O p o m b a. Pro imo bratske liste, naj po-natisnejo ta opomin.

Kot zastopnik družbe sv. Rafaela za varstvo deklet in za varstvo izseljencev v Trstu pojde na katoliški shod na Dunaj g Ludovik Dean, pover-jenik iste družbe, ki bo poročal o dosedanjem de-lovanju tržaške podružnice

Moška Marijina družba ima svoj redni shod v nedeljo 12 t. m. ob 5½ v navadnih prostorih. Pri tem shodu bode volitev načelnštva. Možje in mladeniči, ki se žele vpisati v družbo, naj se oglasijo pri g. Furlanu, duh pom. pri novem sv. Antonu.

UGANKE.

Rešitev ugank priobčenih v zadnji številki: 1) celo tele, 2) laž, 3) 16 let.

Prav so jih rešili: Janez Benedik v Kovtah pri Sv. Lenartu; Mihael Pustišek na Zdolah; Frančišek Debeve na Kožljeku; Hrovatin Jožef na Opčinah in Števo Erman v Št. Vidu.

Obljubljeno darilo je prejel takrat Števo Erman.

Nove uganke

- 1) Besedica kratka iz treh črk obstoji,
ti nekaj predstavlja kar vsak si želi;
in ako besedico čitaš nazaj
velikega mesta se spomniš tedaj.
(Albin Kjuder)
- 2) Kdo povračuje tepenje z dobroto?
(Števo Erman.)
- 3) V bregu sedim
in ves dan kadim
(Janez Benedik)

Čas zglasitve za navadno darilo do 22. t. m.

Drobtine.

Kmečki stan nazaduje v Italiji. Če ne more ubogi kmetič plačati davka, mu vzame davčna uprava — kakor znano — njegovo imetje. Tako se godi nesrečnemu kmetu več ali manj povsod, toda malo kje tako, kakor v Italiji. V tej državi je namreč davčna uprava izpodila v zadnjih 14 letih nič manj kot 250.000 davkoplačevavcev iz njihovih bornih kočic. Davek, ki bi ga bili morali plačati dotični kmetiči, je navadno zelo majhen (v enem slučaju se je šlo za 65 stotink) in vendarle ga ne zmorejo. Kmetovalci torej strašno nazadujejo v „srečni Italiji.“ In naša irredenta bi nas hotela tu i privedi k taki sreči! Lepi prijatelji na-roda to!

Posnemanja vredno povelje je izdal poveljnik 15 avstrijskega armadnega zbora fcm. pl. Albori. V povelju poziva častnike, naj z vojaškimi novinci, ki niso vajeni vo-jajskega življenja, lepo in z največjo potrpežljivostjo postopajo.

Listnica uredništva.

Števo E. Vaše burke nimamo zavrgli in Vam kmalu ustrezemo.